

Vprašanja za ustno ocenjevanje

Spoznavanje družbe 5

1. Prebivalstvo in selitve

1. Kaj je prebivalstvo domače pokrajine? Kdo spada med prebivalce?
2. Po čem se prebivalstvo različnih pokrajin lahko razlikuje?
 - Naštej vsaj tri značilnosti (npr. število, starost, narodnost, vera ...).
3. Kaj vpliva na spremembe števila prebivalcev?
 - Pojasni vlogo rojstev, smrti in selitev.
4. Pojasni pojma priseljevanje in odseljevanje. Zakaj se ljudje selijo?
 - Navedi vsaj dva razloga (npr. služba, šolanje, družina, stanovanje ...).
5. Razloži vrste selitev: stalne in začasne. Navedi primer dnevne in tedenske selitve.
 - Kaj je pri stalni selitvi drugače kot pri začasni?
6. Kako selitve vplivajo na raznolikost ljudi v Sloveniji?
 - Kako se ljudje lahko razlikujemo (npr. govorica, navade, običaji, vera ...)?

2. Sodelovanje in združenja

7. Zakaj se ljudje radi družimo in sodelujemo?
 - Kaj nam druženje omogoča (npr. izmenjava idej, sprejemanje odločitev, načrtovanje ...)?
8. Kaj je združenje (skupina)? Kako nastanejo društva?
 - Kaj člane društva navadno povezuje (npr. interesi, hobiji, želje)?
9. Kakšna je razlika med obveznimi in prostovoljnimi združenji?
 - Naštej vsaj tri obvezna in tri prostovoljna združenja (npr. šola, policija ... / gasilci, športni klub ...).
10. S kom se največ družiš v času šole, popoldne in med počitnicami?
 - Katero od teh druženj je obvezno in katero prostovoljno?
11. Kaj pomeni prostovoljstvo in kaj pomeni solidarnost?
 - Kdo nam pogosto priskoči na pomoč ob naravni nesreči?
 - Navedi primer solidarnosti v razredu ali kraju.
12. Vsa združenja niso dobra. Kaj je tolpa in kako jo prepoznamo?
 - Kako se v takem primeru ravnamo varno in odgovorno (komu povemo, kako se zaščitimo)?

3. Pravila v skupnosti

13. Zakaj so pravila v skupnosti pomembna?

- Kako pravila omogočajo mirnejše in varnejše življenje ter manj sporov?

14. Naštej nekaj pravil, ki veljajo v razredu ali doma, in razloži njihov pomen.

- Izberi eno pravilo in pojasni, kaj se zgodi, če ga ne upoštevamo.

15. Kakšna pravila veljajo v kinu ali gledališču?

- Kaj pomeni kulturno vedenje v takem prostoru?

16. Kaj se lahko zgodi, če se pravil ne držimo?

- Kako lahko spor rešimo na miren način (pogovor, dogovor, opravičilo ...)?

4. Težave v družbi: revščina

17. Kaj je revščina? Za kaj revni ljudje porabijo denar?

- Naštej vsaj štiri najnujnejše stvari (hrana, obleka, stanovanje, ogrevanje, elekrika, voda ...).

18. Naštej vzroke revščine in razloži, zakaj ljudje običajno niso sami krivi za revščino.

- Kako bi to povedal/a s svojim primerom ali razlago?

19. Kaj pomeni dostojno življenje? Zakaj imajo ljudje pravico do družbene pomoči?

- Kaj bi po tvojem mnenju moral imeti vsak človek, da lahko živi dostojno?

20. Zakaj je brezposelnost eden glavnih razlogov za revščino?

- Kako sta izobraževanje in možnost zaposlitve povezani?

21. Kako lahko ti (kot učenec/učenka) pomagaš ljudem, ki so se znašli v stiski?

- Predlagaj tri načine pomoči, ki jih lahko izvedemo v razredu ali doma.

5. Različnost, predsodki in strpnost

22. Kaj so predsodki in zakaj nastanejo?

- Zakaj se včasih bojimo ljudi, ki so zelo drugačni od nas?

23. Po čem se ljudje razlikujemo? Kako se strpen človek obnaša do drugačnih?

- Navedi nekaj razlik (govorica, navade, običaji, vera, videz, način življenja ...).

24. Izberi eno izjavo in razloži, zakaj gre za predsodek ter kako bi odgovoril/a strpno.

- Primeri izjav: »Ženske so slabe voznice.« / »Gorenjci so skopušni.« / »Romi kradejo.«

25. Kako bi se opravičil/a sošolcu ali sošolki, ki je bil/a po krivem obtožen/a?

- Kaj bi povedal/a osebi in kaj bi povedal/a razredu?

26. Na igrišču nekdo ne dovoli, da se novi učenec iz tujine priključi igri. Kako bi rešil/a problem?

- Kaj bi lahko rekel/a sošolcu, ki izključuje druge?

27. Predlagaj tri razredna pravila, ki bi pomagala, da bi bilo skupno življenje prijetno in strpno.

- Pri vsakem pravilu povej, zakaj je pomembno.

6. Povezovalni primer

Situacija: V razred pride novi učenec, ki se je priselil. Slabše govori slovensko, njegova družina ima manj denarja. Nekdo se mu posmehuje, kasneje pa ga nekateri po krivem obtožijo, da je nekaj vzel.

- Katera pravila bi vam pomagala, da bi se v razredu vsi dobro počutili?
- Kako bi novega učenca vključili v razred in mu pomagali pri jeziku/pri delu v šoli?
- Kako bi preprečili predsodke in uredili opravičilo, če je bil kdo po krivem obtožen?
- Kako bi pokazali solidarnost, če družina res potrebuje pomoč?